dimecres, 15 de juliol de 2026

Representar amb rigor els processos reproductius en la ficció

Investigadores de la UdL publiquen un llibre blanc amb recomanacions ètiques

Incorporar l'assessorament de professionals de la salut en l'elaboració de guions audiovisuals sobre processos reproductius com la menstruació, l'embaràs o el part; promoure la presència de les experiències més invisibilitzades com ara la infertilitat, el dol perinatal, el postpart o la menopausa; i evitar clixés i caricaturitzacions a l'hora d'incorporar aquestes realitats a la ficció són algunes de les recomanacions ètiques elaborades per investigadores de la Universitat de Lleida (UdL). S'emmarquen en el projecte de recerca *Maternitats en pantalla: representació del procés reproductiu en la ficció espanyola contemporània* [/sites/materscreen/es/], finançat per l'Agència estatal d'investigació del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

Imatge: Premsa UdL

Sota l'epígraf "Cap a nous imaginaris reproductius" i dirigit a sectors professionals específics, el Llibre blanc *Maternidades en pantalla* té com a objectiu de promoure representacions més diverses, realistes i complexes. "Parteixen d'una comprensió àmplia i no excloent dels processos reproductius, reconeixent que no afecten únicament dones *cis* o a famílies tradicionals, sinó a una pluralitat d'identitats de gènere i de realitats socials", destaquen les professores Mariona Visa i Margarida Carnicé. "Així mateix, atenen els factors estructurals que travessen aquestes experiències —com la classe, la raça, l'origen o el gènere— i que condicionen tant les trajectòries dels personatges com les seues formes de representació", afegeixen.

Entre els suggeriments trobem, per exemple, evitar els diàlegs que associen la primera regla (menarquia) amb la maduresa sexual o la disponibilitat pel desig; evitar l'associació exclusiva de la infertilitat amb els personatges femenins; evitar el clixé de la maternitat idealitzada i del vincle automàtic amb el nadó; visibilitzar la no maternitat elegida; o evitar l'associació del valor del personatge amb la seua capacitat reproductiva (en relació a la menopausa).

Un altre dels pilars de Materscreen ha estat la creació d'una base de dades [https://materscreendatabase.udl.cat/ca/] d'obres audiovisuals de ficció. La plataforma oberta disponible en català, castellà i anglès que actualment cataloga més de 600 pel·lícules, telefilms, sèries de ficció, curtmetratges i documentals. Les cerques poden fer-se per títol o per la data d'estrena de l'obra. També incorpora diferents filtres com ara paraules clau; el tipus d'obra (llargmetratge, curtmetratge, documental, sèrie); el gènere (acció, animació, drama, terror, ciència ficció, comèdia...); el país de producció; el canal on s'ha difós (3Cat, Filim, Disney+ etc.); gènere de la persona que ha dirigit l'obra; gènere de la persona que ha fet el guió; o la rellevància de la temàtica.

En aquest projecte de tres anys liderat per la Universitat de Lleida també ha participat personal investigador de la Universitat Rey Juan Carlos i han col·laborat l'Associació Catalana de Llevadores [https://www.llevadores.cat/

], Guionistes Associats de Catalunya (GAC [https://www.guionistes.cat/]) i l'associació Dones Visuals [https://donesvisuals.cat/]. Una de les principals conclusions és que "mentre el camp narratiu s'amplia amb representacions més complexes -especialment realitzades per dones o de circuïts independents-, els referents culturals dominants continuen estant ancorats en models tradicionals, simplificats o estereotipats".

En el marc de la jornada de cloenda del projecte Materscreen, que ha tingut lloc avui a l'edifici del Rectorat, també s'ha presentat el vídeo divulgatiu *Cuerpos, pantallas y procesos reproductivos.* "Aquests materials tenen com a finalitat posar a disposició del sector audiovisual, la docència i la ciutadania noves eines per reflexionar sobre la representació dels processos reproductius", destaquen les investigadores de la UdL. "Més enllà de la seua utilitat per als professionals, la guia neix també amb una clara vocació docent per als futurs creadors i creadores audiovisuals", afegeixen. La intenció és incorporar-la a assignatures del grau en Comunicació i Periodisme Audiovisuals de la Universitat de Lleida, així com al Màster en Escriptura del Guió Audiovisual, coordinat conjuntament per la UdL, la Universitat de Barcelona i el GAC.

(Noticia: Premsa UdL)

Web del projecte Materscreen [/sites/materscreen/es/]

Materscreen Database [https://materscreendatabase.udl.cat/ca/]